

178397

B E S Z É L Ő K É P E K
V E T I T E T T K É P E S E L Ő A D Á S O K
A S Z A B A D M Ű V E L Ő D É S R É S Z É R E

E. SOROZAT 2. SZÁM

Miért kell
a terhes nőnek
megvizsgáltatnia magát?

A Magyar Vöröskereszt Országos Központja közreműködésével

KIADJA

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERIUM
SZABADMŰVELŐDÉSI FŐOSZTÁLYA

BUDAPEST, 1949.

Tudnivalók

A BESZÉLŐ KÉPEK, a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium új vetítettképes előadásszövegei és modern filmdiapozitív-sorozatai, a szabadművelődési előadók munkájának megkönnyítését, érdekesebbé, színesebbé, szemléletesebbé tételét kívánják szolgálni.

A BESZÉLŐ KÉPEK előadásszövegeit és filmdiasorozatokat vidéken az illetékes vármegyei Szabadművelődési Felügyelői Hivatal, Budapest területén a VKM Könyv- és Diapozitív-raktára (Budapest, VI., Rippl-Rónai-u. 26.) kölcsönözi. A kölcsönzés díjtalan. Az odaszállítás költségei a kölcsönző hivatalt, a visszaszállítás költségei a kölcsönvevőt terhelik. Közérdek, hogy a szövegkönyveket és filmdiasorozatokat felhasználásuk után azonnal visszaküldjük a kölcsönző hivatal címére. A kölcsönzött előadásszövegekért és diasorozatokért a kölcsönvevő anyagi felelősséggel tartozik. A szöveget változtatni (áthúzni, stb.) nem szabad, s a filmdiasorozatokat a karcolástól különösen kíméljük.

A vetítettképes előadásokkal kapcsolatos tapasztalatok, indítványok és tanácsok közlését a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium VII. főosztálya (Budapest, V., Báthory-u. 10. I. em.) bárkitől köszönettel veszi.

*

Az eddig megjelent vetítettképes előadásszövegek és filmdiasorozatok címjegyzéke a füzet borítólapjának hátsó belső oldalán található.

*

Ennek az előadásnak a szövegét és képanyagát dr. Raffy Ádám állította össze.

B E S Z É L Ő K É P E K
V E T I T E T T K É P E S E L Ő A D Á S O K
A S Z A B A D M Ű V E L Ő D É S R É S Z É R E

E. SOROZAT 2. SZÁM

Miért kell
a terhes nőnek
megvizsgáltatnia magát?

A Magyar Vöröskereszt Országos Központja közreműködésével

K I A D J A
A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERIUM
SZABADMŰVELŐDÉSI FŐOSZTÁLYA

BUDAPEST, 1949.

178397

ORSZ. SZÉCHÉNYI-KÖNYVTÁR
HÖVEDÉKMARIA
1866. (V) 11437 SZ.

R
1963

Az előadás képei:

1. Anya újszülött gyermekével.
2. Egészségügyi intézményeink fejlődése.
3. A magzat egy hónapos korában.
4. A magzat félidős korában.
5. A magzat kilenc hónapos korában.
6. Terhes nő a fogorvosnál.
- 6a., 6b. Mit egyen a terhes nő?
7. A méhen kívül fejlődő pete.
8. Vérvizsgálat.
9. A tüdő röntgenvizsgálata.
10. Vizeletvizsgálat.
11. Vérvizsgálat.
12. Egészséges gyermek.
13. Vérébajjal született gyermek.
14. Medencevizsgálat.
15. Rendellenesen kitágult hasfalak.
16. A magzat koponyafekvésben.
17. Harántfekvés és vállfekvés.
18. Keresztben fekvő magzat.
19. Harántfekvés a jobb kar előesésével.
20. Méhrepedés.
- 21—22. Hosszirányban fekvő magzatok.
23. A magzat koponyafekvésben.
24. Előlfekvő lepény.
25. A méhlepény fekvései.
26. Sötét, nem tiszta szoba.
27. Betegszállítás szekéren.
28. Falusi szülőotthon.

29. Szülőotthon folyosója.
- 30—31. Intézeti szülőszoba.
32. A szülőotthon műtőterme.
- 33—34. Vászonszalag az újszülött csuklóján.
35. A nagy esemény után.
36. Nyirkos falusi szoba.
37. Napsugaras, hófehér intézeti szoba.
38. Az ápolónő mindig kéznél van.
39. Munkásasszonyok az intézeti szobában.
40. Egynapi „termés” az intézetben.
41. Itt fürdetik a babákat.
42. Csökken a csecsemőhalandóság.
43. Csecsemőotthon.
44. Budapest csecsemőgondozó intézményei.
- 45—48. Egészséges, vidám gyermekek a napközi otthonban.

Miért kell a terhes nőnek megvizsgáltatnia magát?

A föld, az erdő és mező, az állat és növény örökös újjászületése példája az emberiség szüntelen megújulásának is.

1. Ez a természet törvénye, a legteljesebb egészség! Egyesek — helytelenül — azt tartják, hogy a terhesség — betegség. Pedig a meddőség a természetellenes, míg a szaporodás — így a terhesség is — a leghabzósebb egészség!

Jegyezzük meg tehát jól, hogy a terhesség nem betegség! Miért van rá mégis-szükség, hogy a terhes nő terhessége idején rendszeresen vizsgálta meg magát szakértő orvossal? Először is azért, mert a terhes nő is kaphat bármilyen betegséget, akár csak a nem terhes. A terhes asszony szervezete azonban már egy új élet hordásával és táplálásával is meg van terhelve, tehát minden betegséggel szemben fokozottabban kell támogatni. Másodszor pedig azért, mert — ha ritkán is — vannak terhességi betegségek és rendellenességek, amelyekben ma már a legkönnyebben és a legveszélytelenebb módon tudunk segíteni, ha idejében észre vesszük őket. Ha azonban az anya hanyag és nem törődik magával, nemcsak a saját egészségét veszélyezteti, hanem leendő gyermeke életét is.

Népi demokráciánk egészségügyi kormányzatának a nép leghásebb tömegeire kiterjedő és áldozatkész munkája ma már lehetővé teszi a terhes nő teljesen ingyenes ellenőrzését, gondozását, orvosi ellátását és szülési segítését.

2. Egészségügyi intézményeink és személyzetük száma a hároméves és ötéves terv eredményeként rohamosan emelkedik. Ime néhány adat, mely bennünket most közelebről érdekel:

	1949	1954
Gondozó körök	580	896
Járási egészségügyi központok	25	112
Védőnők	922	2000
Szülőotthonok	72	132

9. A szív mellett igen fontos a tüdő vizsgálata. Ez egyszerű hallgatózással történik. Ha az orvos valami gyanús dolgot észlel a hallgatásnál, röntgennel átvilágítja a mellkast és megnézi, nincs-e tüdőbaja a terhes asszonynak?

Megfelelő táplálás, gyógyszerek, kezelés és erre a célra szolgáló intézetek hozzásegítenek bennünket, hogy a tüdőbajit gyógyíthassuk a terhesség alatt is. Ma már összehasonlíthatatlanul kevesebb ember hal meg tüdőbajban, mint apáink idejében, hiszen a tüdőbeteggondozó intézetekben minden beteget a legnagyobb gonddal kezelnek.

A tüdőbaj elsősorban az anyát fenyegeti. A tüdőbajos nő lesoványodik, éjjel izzad, legyengül, sokat köhög, köpetével a bacillusok milliárdjait üríti ki, lázas, és ennek folytán a magzat nem tud rendesen, zavartalanul fejlődni, elpusztul. Ha azonban a terhes nő rendszeresen jár orvosi vizsgálatra, azonnal fel lehet fedezni a bajt és meg lehet előzni a nagyobb szerencsétlenséget.

10. A terhesség fokozottabb munkát ró a várandós anya veséjére is. Kezdetben a vese megbetegedéseinek nincs különösebb tünete, a terhes nő panaszai csak később jelentkeznek. Azonban a vese megbetegedését már kezdetben is meg lehet állapítani egyszerű vizelet-vizsgálattal. (A vizelet ugyanis a vesén keresztül kerül a húgyutakba.)

Ha a vese beteg, a vizelet magával viszi ennek a betegségnek a nyomait, amit aztán nagyon egyszerű módon és pillanatok alatt megláthatunk. A vizsgálandó vizelethez olyan szert öntünk, amelytől a beteg vizelet azonnal tejfehér színű lesz.

Ha a terhesnek kezdődő vesebaja van, akkor az orvos előírja, hogy milyen ételeket nem szabad ennie; a vizeletet rendszeresen vizsgálja s a terhesség zavartalanul folyik tovább. Ám, ha a terhes nem megy orvoshoz, a vizeletét nem vizsgálják meg, akkor a vesebaj tovább fejlődik, nagyon súlyossá válik, sőt halállal is végződhetik, anyánál és magzatnál egyaránt. A szülési rángógörcs, amit mindnyájan ismerünk, vagy hallottunk róla és amely a legveszedelmesebb szülési megbetegedések közé tartozik, ilyen elhanyagolt vesebajok következménye.

Valamennyi terhességi megbetegedés között legtöbbet kell

foglalkozunk a vérbajjal, amit orvosi nyelven szifilisznek hívnak. A vérbaj az esetek túlnyomó részében a nemi érintkezés útján terjed. Akkor, amikor még nem tudták kezelni ezt az alattomos betegséget, végigsepert az egész világon és mérhetetlen szenvedések és szerencsétlenségek okozójává vált. Nem akarunk most itt a vérbajjal terjedelmesebben foglalkozni, csak annyiban, amennyiben a várandós anya és születendő gyermeke szempontjából ez fontos és elengedhetetlen. Magyarországon még ma is körülbelül négyezer gyermek születik halva, vagy idő előtt és életképtelenül minden évben az anyai vérbaj folytán. Azoknak a szerencsétlen újszülötteknek száma pedig sokkal többre tehető, akik ha élve is maradnak, de nyomorékok, bénák, hülyék, vakok, süketek lesznek, mert az anyának vérbaja volt és azt bűnös módon nem kezelte.

Mindenkinek tudnia kell, hogy ma már a vérbaj tökéletesen gyógyítható. Az egészségügyi kormányzat gondoskodott róla, hogy minden vérbajost a legkitűnőbb, biztos hatású gyógyszerrel tökéletesen, ingyen kezeljenek a szakorvosok. A régi és hosszadalmas, évekig tartó kezelés helyett a néhány oltásból álló, gyógyhatású penicillint használják igen sok esetben, amellyel nagy sikereket értek el. De azt is kell tudnia mindenkinek, elsősorban pedig a várandósnak, hogy vérbaját gyermekére és unokájára is átörökítheti, ha nem kezelteti magát. Súlyosan bűnös az ilyen anya gyermekével és a társadalommal szemben is.

Tudnia kell mindenkinek, hogy a vérbaj kezdeti állapotban nem okoz sem fájdalmat, sem pedig bármilyen más tünetet. A vizsgálat azonban a legelrejtettebb bajt is kimutatja és parancsolóan figyelmezteti, hogy a biztos gyógyulásra vezető kezelést, haladéktalanul, azonnal kezdjük meg. A nemibeteg-gondozó intézetek száma már fedezi a szükségletet s bárkinek díjmentesen áll rendelkezésére.

11. A vérvizsgálat rendkívül egyszerű. Egyetlen apró, teljesen fájdalomtalanul mondható tűszúrással vért vesz az orvos, amit aztán megvizsgál. Milyen öröm és megnyugvás, ha a vér tiszta! Milyen nyugodtan, boldogan tekinthet a várandós anya a szülés elé! Am, ha a vérvizsgálat azt mutatja, hogy

ségek természetesen szintén fokozott felügyeletet és számos esetben orvosi beavatkozást tesznek szükségessé.

23. A normális terhességnél, amint láttuk, a méhben hosszfekvésben lévő magzat koponyája lefelé néz és a szülés megindulásakor mindjárt ez nyomul előre. A méhlepény, vagyis az a lapos, hússzerű képződmény, amely a méhfalon tapad és amelyből a köldökzsinór a magzathoz vezet, a magzat mögött, vagy fölött helyezkedik el. A méhlepény arra szolgál, hogy a magzat ezen keresztül kapja az anya véréből mindazokat a tápanyagokat, amelyek életbenmaradásához és fejlődéséhez szükségesek.

Súlyos betegségre vezethet, ha ez a méhlepény nem rendes helyén, vagyis a magzat mögött,

24. hanem a magzat *előtt* tapad. Előlfekvő méhlepénynek hívjuk az ilyen rendellenes helyen tapadó méhlepényt.

25. E képen a magzat nincs berajzolva és jobban láthatjuk a lepényt, amint nem a rendes helyen tapad.

Nos, ilyen esetben, amikor a szülés megindul, nem a magzat, hanem a méhlepény igyekszik előbb megszületni, mert ilyenkor ez fekszik legközelebb a méhszájhoz. Már az első szülőfájásoknál részben vagy egészben leválik a méh faláról. A magzat természetesen még bent van a méhben, levegőt még nem kap, viszont a már levált lepényen keresztül sem kap táplálékot az anyából, és igen rövid időn belül megfulladhat.

Azonban a magzat pusztulásán kívül az anya is életveszélybe kerül, mert a levált lepény helyén nagy vérző seb keletkezik a méh falán. A magzat még mindig bent van a méhben, ennek folytán a méh nem tud összehúzódni, így a vérző terület sem húzódik össze, aminek folytán az anya könnyen elvérezhet, hacsak gyors orvosi segítség nincs kéznél.

Az előlfekvő méhlepénynek már a terhesség alatt is vannak jelei, mégpedig rendszertelen, kisebb-nagyobb, pecsételő vérzések formájában. Ha tehát egy terhes asszonynak a terhesség alatt vérzései vannak, akármilyen kis mértékben, azonnal menjen el a szakorvosi rendelőbe!

Azt hiszem, hogy az elmondottak után most már mindenki természetesnek és magátólértetődőnek látja, amit előadásom

kezdeten mondtam, vagyis azt, hogy rendes, veszélytelen szülésnek rendes, egészséges terhesség az alapja. A rendes, egészséges terhesség a természetes. De az esetleges eltéréseket és bajokat csak úgy tudjuk meggyógyítani és helyrehozni, ha a terhes nő idejében jelentkezik orvosi vizsgálatra és ha rendszeresen, állandóan, legalább havonta egyszer ellenőrizteti magát. Bátran ki lehet mondani, hogy a születendő gyermek élete és egészsége az anya kezében van, az ő lelkiismeretességétől és gondosságától függ.

Azt hiszem, hogy az elmondottakból azt is mindenki világosan látja, hogy a szülés rendes lefolyását és így mind az anya, mind pedig az újszülött biztonságát a legjobban az biztosítja, ha a szülés olyan intézetben folyik le, ahol megfelelő eszközök, felszerelések, orvosok és ápolószemélyzet minden eshetőségre felkészülve azonnal kéznél van.

26. A sötét, vagy félhomályos falusi lakószoba nem alkalmas arra, hogy az esetleg szükségessé váló beavatkozás jól elvégezhető és hogy az a tisztaság, ami a szülés elengedhetetlen feltétele, biztosítva legyen.

Bútorokkal telt, alacsony, homályos, sokszor földes, vagy poros szobában, mécses és petróleumlámpa mellett vajúdik alkalmatlan ágyon a szegény anya. Ütött-kopott mosdótál, csorba üveg: ez minden tisztasági felszerelés, amit legfeljebb még egy teknő egészít ki, amiben szennyest mosnak, vagy nem egyszer állatoknak adnak enni. A magárahagyott falusi bábáasszony ebben a környezetben egyedül áll szemben két emberélet megmentésének hatalmas feladatával. — Némelykor sok-sok kilométer távolságban található az első orvos és nem egyszer megéssük, hogy amikor izgatottan és lóhalálban érte mennek, éppen a világ másik végén van egy betegnél.

Minden szülés, de legelső sorban az olyan, amelyről már a terhességi ellenőrzés folyamán feltételezhető, hogy nehéz lesz, vagy beavatkozást fog szükségessé tenni, *okvetlenül* megfelelő szülőintézetbe való.

Az a szülőnő, aki nem hajlandó ilyen esetben intézetbe

menni, nemcsak saját életét veti kockára, hanem könnyen lehet gyermeke gyilkosa is.

27. Az ország számos helyén ma már nagyszerű betegszállító autók állanak a nép rendelkezésére.

Ahol azonban még nincs ilyen, minden más teendőt félretéve, kényelmes ággyá átalakított szekéren igyekszünk a vajúddóval a legközelebbi szülőotthon felé.

28. Hatvankilenc ilyen szülőotthon áll már a nép rendelkezésére a klinikákon, bábaképzőintézeteken és kórházakon kívül s ez a szám emelkedni fog az elkövetkezendő években.

29. E szülőotthonokban a hozzátartozók — ha aggódva is — de a legnagyobb bizalommal várhatják, míg a nagy esemény bekövetkezik.

30. Nézzük csak meg, milyen különbség van a házi és az intézeti szülőszoba között.

31. Ragyogó, világos, tiszta, pormentes, megfelelően felszerelt szülőszobában fekszik a vajúddó. A szülésznő állandóan mellette van, vagy egy gombnyomásra mellette terem.

32. Az orvos állandóan ellenőrzi a szülés menetét és ha úgy találja, hogy valamilyen beavatkozásra, valamilyen segítségre van szükség, a szülőszoba melletti műlő éjjel-nappal készen áll.

33. Amikor a gyermek megszületik, még mielőtt mérlegre tennék, első teendő, hogy a szülésznő vászonszalagot varr a kicsike csuklójára.

34. Erre a szalagra fel van írva lemoshatatlan tintával az anya és a gyermek neve. Nem kell tehát egy pillanatig sem félni attól, hogy a szülőintézetben összecserélik a gyermekeket. A gyermek nevét mutató vászonszalag felvarrását az orvos is ellenőrzi.

35. Most már a bepólyázott újszülöttel boldogan kocsizik életének sorsdöntő nagy eseménye után a fiatal anya a gyermekágyas kórterem felé. Ez is egészen másképp fest, mint az otthoni szoba. Nézzük csak meg!

36. Homályos, rossz levegőjű, nyirkos szoba, ahol a konyhából becsapó füst és vízgőz terjeng.

37. Ezzel szemben derűs, ragyogó, napos, hófehér az intézeti szoba.

38. Még rádió-hallgató is van az ágyon, a szakképzett ápolónő pedig állandóan rendelkezésre áll.

Régebben csak a kiváltságos anyagi helyzetben lévő asszonyok számára volt lehető, hogy drága szanatóriumokban, nagy kényelemben, a legjobb orvosok felügyelete alatt szüljenek, borraivalót leső szolgálai személyzet közepette. Az ember-szeretetre épülő demokrácia véget vetett ennek a szégyenletes megkülönböztetésnek, amely már a születés pillanatában válaszfalat húzott az emberek között.

39. Ma már a társadalom minden dolgozó tagja teljesen ingyen élvezti azt, amihez szív és értelem szerint egyaránt joga van: a legtökéletesebb szülészeti intézeteket, a legkiválóbb orvosokat, a legképzettebb ápolókat.

A társadalombiztosítás, az OTI ezenkívül a terhesség utolsó hat hetére a biztosított nő teljes keresetét terhességi segély címén kifizeti. Ugyancsak kifizeti a gyermekágy első hat hetére a szülőnő teljes keresetét és ezenkívül ötszáz forint gyermeksegélyt ad az újszülött után. Ikorszülés után ez a segély külön jár minden gyermeknek.

40. Az intézetben született apróságokra külön védőnők ügyelnek. — Egyik intézetünk egy éjszakai szívderítő „termését” láthatjuk e képen.

41. A csecsemőket már megfürösztötték a hideg-meleg csappal és zuhannyal ellátott kádacskákban.

Bepólyázták őket a pólyaasztalokon és pontos időben megkapták már a legjobb táplálékot, az anyatejet is.

Ezeknek a nagy költséggel, de még nagyobb szeretettel és szaktudással létrehozott intézményeknek, meg az orvosi tudomány haladásának köszönhető, hogy amíg 1940-ben minden ezer asszony közül négy halt meg szülésben, ma már ezer asszony közül egy pusztul el.

A csecsemőhalandóság is rendkívüli módon csökkent, de még mindig nem annyira, mint amennyire szeretnénk.

42. 100 élveszületett csecsemő közül meghalt Magyarországon 1921-ben 19.3 százalék, 1947-ben 10.7 százalék.

Ne higgyük, hogy ezt a csökkenést könnyűszerrel értük el. A koraszülöttek fokozottabb ápolása, védőnők képzése, új intézmények létrehozása, csecsemőotthonok megteremtése ebben az elpusztított, rombadöntött, szegény országban nem volt egyszerű. A demokráciát átfűtő emberszeretet építő akarata azonban minden akadályt leküzd, ha valamennyien összefogunk a legnagyobb, a legszebb cél, vagyis gyermekeink érdekében.

43. Ime, ilyen csecsemővédelmi intézeteink vannak már. Minden koraszülött számára külön üvegszobácska, megfelelő hőmérséklettel, megfelelő ágyacskával, külön edényekkel és kiváló ápolószemélyzettel.

Magában a fővárosban a következő intézmények működtek ez év elején:

44.	1938	1945	1949
Átmeneti otthonok	1	2	8
Napközi otthonok	9	12	20
Körzeti védőintézetek	20	22	26
Tejkonyhák száma	1	6 kicsi	4 kicsi 1 nagy
Anyatejgyűjtő állomás	1	6	20
Röntgen szűrőállomás	—	—	2

45. Csak ilyen szívós, áldozatos és célirányos munkával érhetjük el, hogy egészséges, boldog, testileg-lelkileg ép, új nemzedék nőjön fel.

46. Új nemzedék,

47. amely a napközi otthonok liliputi közösségéből kinöve

48 vidáman és erőtől duzzadva teljesítse és építse tökéletessé az emberi életnek legnagyobb kincsét:

a s z a b a d s á g o t !

A „Beszélő Képek“ eddig megjelent előadásszövegeinek és filmdiasorozatainak címjegyzéke:

1848:

A magyar társadalom 1848-ban (A—1. sz.), A magyarság vezetői 1848/49-ben (A—2. sz.), Törvényhozás 1848/49-ben (A—3. sz.), Szovjet tárgyúak:

Lenin élete (B—1. sz.), Hogyan él a szovjet gyermek és ifjúság? (H—1. sz.), A szovjet mezőgazdaság, I—II. rész (H—2—3. sz.), Egy szovjet falu története (H—4. sz.), A szovjet ember élete (H—5. sz.), A szovjet hadsereg (H—6—7. sz.), A szovjet humor — Szovjet politikai karrikaturák (H—8. sz.), Hogyan élnek a szovjet nők? (H—9. sz.), Kis népek a nagy Szovjetúnióban — A Burját-Mongol Autonóm Szovjetköztársaság (H—10. sz.), Utazás a Szovjetúnió térképén I. — Moszkva (H—11. sz.), Mezőgazdasági gépgyártás a Szovjetúnióban (H—12. sz.), A Szovjetúnió gép- és traktorállomásai (H—13. sz.), Utazás a Szovjetúnió térképén, II. — Volga — Káspi-tenger — Kaukázus — Krim-félsziget (H—14. sz.).

Nevelés:

A honvédség — a nép nagy nevelőiskolája (G—1. sz.), A Kossuth Akadémia (G—2. sz.), Magyarország a londoni olimpián (G—3. sz.), Népi demokrácia és sport (G—4. sz.).

Természettudomány:

Az ember legyőzi a természetet I. — Az elektromosság (J—1—2. sz.), A szerszámkészítő ember (J—3—4. sz.), Az élet keletkezése és fejlődése (J—5—6. sz.).

Művészet:

A bábjáték múltja és jelene (I—1. sz.), A bábkészítés technika I—II. (I—2—3. sz.), A művészet — mint a természet és társadalmi valóság tükré (I—4. sz.), A munka ábrázolása a képzőművészetben (I—5. sz.), Színyei Merse Pál festményei (I—6. sz., színes). A dolgozó nő és anyja a képzőművészetben (I—7. sz., színes). Puskin élete (I—8. sz.).

A munka becsület és dicsőség dolga:

„Fekete gyémántok” — Szénbányászat Dorogon (C—1. sz.).

Új Magyarország:

Az ötéves terv küszöbén (D—1. sz.), Termel az ország (D—2. sz.), Régen és most (D—3. sz.), Mi újság a nagyvilágban? (D—4. sz.)

F. k.: Dr. Szathmáry Lajos.
Budapesti Szikra Nyomda N. V. II Telephely.
Felelős vezető: Radnóti Károly.